

Ärendenummer
TRV 2021/111209
Motpartens ärendenummer
Fö2021/00796

Dokumentdatum
2021-12-17

Konfidentialitetsnivå 1

Mottagare
Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
Diariet
Gd-sekreterare
Webb- och projektstöd

Trafikverkets svar på remiss avseende ”Sveriges säkerhet – behov av starkare skydd för nätverks- och informationssystem (SOU 2021:63)

Sammanfattning

Trafikverket har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på betänkandet Sveriges säkerhet – behov av starkare skydd för nätverks- och informationssystem (SOU 2021:63). Trafikverket ställer sig bakom utredningens förslag i stort. Utredningen är väl genomförd och lämnar viktiga förslag till hur skyddet för Sveriges säkerhet kan stärkas.

Informationssäkerhet är en förutsättning för digitaliseringen. Trafikverket är positiv till initiativ som ökar samhällets säkerhet och robusthet. Det gäller i synnerhet åtgärder för skydd av säkerhetskänslig och annan samhällsviktig verksamhet.

Utredningen visar på många olika utvecklings- och förbättringsområden och det hade varit intressant att se förslagen som kommit om utredningens uppdrag varit bredare.

Yttrande

Nedan redovisas varje kapitel för sig med kommentarer.

Kapitel 10

Digitaliseringen av samhällets olika verksamheter medför nya hot och sårbarheter. Det innebär att risken för cyberangrepp mot olika samhällsverksamheter ökar.

Trafikverket delar utredningens slutsatser om att certifiering för IKT-produkter, -tjänster och -processer som används i nätverks- och informationssystem *kan* vara en åtgärd som stärker säkerheten men att åtgärden i sig inte är tillräcklig.

Ärendenummer
TRV 2021/111209
Motpartens ärendenummer
Fö2021/00796

Dokumentdatum
2021-12-17

Minst lika viktigt är, som utredningen konstaterar i kapitel 10.5, att informations- och cybersäkerhet går från att vara en teknikfråga till att bli en strategisk verksamhetsfråga. Högsta ledningens engagemang är avgörande. Särskilt viktigt är att informations- och cybersäkerhet blir en naturlig del i verksamhetens processer.

Bristen på reglering, styrning och samordning är precis som utredningen också konstaterar en utmaning. Även om styrning och reglering av säkerhetsområdet börjat komma ikapp gäller det ofta skydd av information med högst skyddsvärde. När det gäller vilken skyddsnivå informationen ska ha blir det en fråga för den enskilda myndigheten och insikten i vad som är skyddsvärt i relation till Sveriges säkerhet. Vad som är lämpliga krav på skydd vid inköp eller utveckling av nya system och tjänster kan precis som utredningen konstaterar skilja sig åt mellan myndigheter trots att det är samma information som hanteras. Trafikverket bedömer att det finns en stor potential i en ökad samordning och samverkan mellan myndigheter vid framtagning av föreskrifter och allmänna råd för att minska kostnader, öka säkerhet och effektivitet.

Kapitel 11

Trafikverket delar utredningens bedömning att begrepp som används inom informationssäkerhets- och cybersäkerhetsområdet behöver definieras. Risken för missuppfattningar ökar om vad som avses i olika författningar när definitionerna skiljer sig åt.

Mot bakgrund av den sedan lång tid tillbaka pågående digitaliseringen och att säkerhetsarbetet, som är en förutsättning för detta, inte hållit samma takt krävs omfattande åtgärder för att stärka informations- och cybersäkerheten i samhället. Både offentliga aktörer såväl som privata näringslivet behöver stöd och råd. Åtgärderna som krävs omfattar ett större område än avgränsningen i utredningsdirektivet. Trafikverket ser behov av ytterligare utredning med fördjupad analys om vilka övriga generella åtgärder inom informations- och cybersäkerhetsområdet som behövs för att stärka skyddet av nätverks- och informationssystem.

Kapitel 12

Certifiering är ett steg på vägen och bidrar till att leverantörer av varor och tjänster får ytterligare incitament att bygga in säkerhet från början och få skyddet verifierat. Det är något som både myndigheter såväl som privata företag kan ha nytta av då den egna förmågan att ställa relevanta säkerhetskrav och verifiera dessa ofta är bristfällig. Att i dessa fall kunna styra

Ärendenummer
TRV 2021/111209
Motpartens ärendenummer
Fö2021/00796

Dokumentdatum
2021-12-17

mot certifierade produkter där det är lämpligt bedöms öka skyddet i allmänhet. Trafikverket ser fördelar med att vissa vanligt förekommande IKT-produkter- och tjänster utvärderas och certifieras som en typ av kvalitetsstämpel. Utmaningarna är sedan att över tid verifiera att säkerhetsnivån består då sårbarheter och hot ständigt förändras. Det som är säkert ena dagen kan vara osäkert nästa dag. Arbetsinsatsen som krävs för detta bör inte underskattas om förtroendet för certifierade produkter och tjänster ska bestå över tid. Även de företag som låter sina produkter och tjänster certifieras kan antas ha ett intresse i att certifieringen verifieras för att på ett trovärdigt sätt kunna använda detta i marknadsföring eller som en eventuell konkurrensfördel i en upphandling.

Trafikverkets IT-/OT-system bygger idag på en fungerande europeisk marknad. Om krav ställs på nationell certifiering riskerar det att skapa en situation där internationella aktörer väljer att avstå den svenska marknaden. Trafikverket delar därför utredningens förslag att avvakta EU:s certifieringsordning. En europeisk certifieringsordning innebär en större marknad för de aktörer som väljer att certifiera sig och incitamenten för certifiering ökar om det kan leda till fördelar i en konkurrenssituation.

Då tillsynsmyndigheterna redan bedöms ha bemyndigande att i föreskrifter ställa krav på certifierade IKT-produkter-, tjänster och processer förefaller behovet av reglering inom området inte nödvändigt i dagsläget.

Trafikverket delar utredningens bedömning att det finns behov av nationell styrning och samordning vid framtagande av gemensam hot-, sårbarhets- och riskbedömning till stöd för arbetet med informations- och cybersäkerhet.

Kapitel 13

Trafikverket är positiv till att utöka tillsynsmyndigheternas undersökningsbefogenheter och möjligheten att besluta om vitesförelägganden och sanktionsavgifter för den som inte följer säkerhetsskyddslagstiftningens krav. Även om befogenheterna kan vara ingripande står de i proportion till de konsekvenser ett bristande säkerhetsskydd kan leda till. De preventiva effekterna som befogenheterna kan leda till bör heller inte underskattas.

Den stärkta samrådsrollen för Försvarmakten och Säkerhetspolisen inför driftsättning kan uppväga behovet som annars kunde ha uppnåtts med förhandsgodkännande men utan att flytta över ansvaret från verksamhetsutövaren till tillsynsmyndigheten. En analys bör göras efter en tid för att utvärdera om förändringar fått förväntad effekt.

Ärendenummer
TRV 2021/111209
Motpartens ärendenummer
Fö2021/00796

Dokumentdatum
2021-12-17

Tillsyn är dock inte tillräckligt och är snarast en reaktiv åtgärd som kan rätta brister i efterhand när det kan vara för sent. De utökade undersökningsbefogenheterna bör därför också följas av en ökad tillgänglighet för stöd och samråd i tidiga skeden. I kap. 13.8 uttrycks det som *samråd innan driftsättning och vid väsentlig förändring av informationssystem*. Samrådet riskerar att ske i ett sent skede i processen, d.v.s. alldeles innan en driftsättning ska ske. I beskrivningen av hur en driftsättning eller väsentlig förändring av ett informationssystem i säkerhetskänslig verksamhet bör gå till enligt Säkerhetspolisen ser man att tillsynsmyndigheten kommer in i steg 9 av 14. Stöd kan behövas i tidigare skeden när de initiala stegen tas mot införande av nytt informationssystem eller genomförandet av väsentlig förändring. Stödet behöver inte nödvändigtvis ske i form av en kontakt med tillsynsmyndigheten eller samrådsmyndigheten utan stödet kan ges i motsvarande form som ges via exempelvis MSB:s webbsida *informationssakerhet.se* som innehåller stöd för systematiskt arbete med informationssäkerhet. Då allt fler omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningens krav ökar även behovet av råd, stöd och hjälpmedel. Som utredningen konstaterar är det brist på personal med rätt kompetens. Utbildning och andra praktiska stöd kan behövas i högre omfattning för att verksamheterna ska göra rätt från början.

Kapitel 18

3 a kap. 1 §

Begreppet ”informationssystemet” används inledningsvis. Utredningen tar upp begrepp som ett område där behov av definitioner behövs. Om informationssystem avgränsas till system där säkerhetsskyddsklassificerad information behandlas finns risk att exempelvis SCADA-system eller andra OT-system som betydelse för säkerhetskänslig verksamhet inte omfattas. I dessa system är det sällan informationen som är skyddsvärd utifrån konfidentialitetssynpunkt utan funktionen i form av höga krav på riktighet och tillgänglighet. Det bör övervägas om definitionen i paragrafen kan göras tydligare i det här avseendet om avsikten är att paragrafen också ska omfatta dessa typer av system.

Krav på särskild säkerhetsskyddsbedömning ställs om informationssystemet som har betydelse för säkerhetskänslig verksamhet tas i drift, eller i *väsentliga avseenden* förändras. Vad som är ”väsentliga avseenden” lämnar tolkningsutrymme. Trafikverket anser att vad som avses med ”väsentligt” görs så tydligt som möjligt för att minska tolkningsutrymmet.

Ärendenummer
TRV 2021/111209
Motpartens ärendenummer
Fö2021/00796

Dokumentdatum
2021-12-17

3 a kap. 2 §

I andra stycket anges att samrådsskyldighet gäller även i fråga om andra informationssystem än sådana som anges i första stycket, om obehörig åtkomst till systemen kan medföra en skada för Sveriges säkerhet som inte är obetydligt. I stycket anges "obehörig åtkomst" som krav för samråd. Om det med obehörig åtkomst avses åtkomst genom intrång i systemen bedömer Trafikverket att paragrafen är för snäv i sin omfattning. Det finns andra risker än obehörig åtkomst som kan påverka systemets tillförlitlighet och tillgänglighet som kan innebära skada för Sveriges säkerhet.

6 kap. 3 §

Tillsynsmyndigheten har i den omfattning som det behövs för tillsynen rätt att få tillgång till informationssystem och tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, som används i verksamhet som omfattas av tillsyn.

Den nya undersökningsbefogenheten innebär att tillsynsmyndigheten får rätt att få tillgång till informationssystemen. Formuleringen tolkas som att tillsynsmyndigheten ges tillträde på ett sätt som innebär direktåtkomst till systemet och den information som lagras där i. Trafikverket har inga synpunkter på den nya undersökningsbefogenheten men om befogenheten utnyttjas bör det om möjligt ske i samverkan med den verksamhetsansvarige.

Övrigt

Trafikverket har en stor och komplex infrastruktur och är positiva till om vi får möjlighet att medverka på något sätt i samband med FMV:s uppdrag. Särskilt området industriella styr- och kontrollsystem och mixade IT/OT-miljöer inom det civila försvaret.

Föredragande, samråd och sakgranskning

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Lena Erixon. Föredragande har varit senior säkerhetsstrateg Johan Reuterhäll. Samråd har skett med informationssäkerhetsspecialist, Edvard Karlsson, kris- och säkerhetssamordnare Erik Reuterhäll, dataskyddsombud Per Tuvall samt strateg Lars Lundmark. I den slutliga handläggningen har sektionschef Hans Ling Wallin deltagit.

Lena Erixon

Generaldirektör

Ärendenummer
TRV 2021/111209
Motpartens ärendenummer
Fö2021/00796

Dokumentdatum
2021-12-17

Johan Reuterhäll

Senior säkerhetsstrateg

Johan.reuterhall@trafikverket.se

Direkt: 010-1235209

Trafikverket

Gibraltargatan 7

211 18 MALMÖ

Telefon: 0771-921 921

trafikverket.se

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2021/111209, Motpartens ärendenummer Fö2021/00796, Dokumentdatum 2021-12-17, Dokumenttyp BREV.

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.